

Resnična vsebina globalne zaščite

»Zemljepisni, gospodarski in socialni položaj Trsta zahteva, da mesto, potem ko je uredilo svoje odnose z Italijo in Evropo in potem ko je odpravilo mejni spor, uredi odnose s svojim naravnim zaledjem in predvsem z nami Slovenci, kajti slovensko ljudstvo obkroža Trst z vseh strani, razen z morske. To je zdaj prvi pogoj za nadaljnji razvoj Trsta.«

Tako je poudaril predstavnik Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu prof. Aleš Lokar dne 28. februarja, v svoji izjavi pred glasovanjem o letošnjem občinskem proračunu. »Res je — je nadaljeval prof. Lokar — da ima Trst tudi širše zaledje, in sicer Avstrijo, Nemčijo, Madžarsko, Hrvaško itd. — a prav tako je res, da smo mi Slovenci ena izmed etap na poti nadaljnje usode Trsta, da smo stopnica, ki je ne moreš preskočiti, saj smo že dokazali, da se je enkrat ob to stopnico že spotaknila politika tega mesta.« »Alternativa temu so za Trst lahko le zaprtje, involucija, nazadovanje in staranje.«

Kot vidimo, gre za stališča, ki so prav gotova skupna vsem Slovincem v Furlaniji - Julijski krajini, kar pomeni, da ne veljajo le za Trst, temveč tudi za Gorico in — zakaj ne — celo za Videm. Predstavniku Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu je treba dati priznanje za njegove jasne in pogumne besede, ki jih je pred italijansko večino spregovoril kot znanstvenik in predvsem kot človek, ki ga ne moti očitek, da se kot pripadnik »zaostalega« slovenskega naroda še ni rešil vonja po hlevskem gnoju, kot žal radi modrujejo še mnogi naši sodržavljani italijanske narodnosti, pa naj zavzemajo takšno ali drugačno mesto na konformistični socialni lestvici.

Prof. Lokar je nakazal tudi perspektivo, ki je po našem edina veljavna za Trst in njegovo deželo, ko je dejal, da se je treba odpreti vsestranskemu sodelovanju z najbližjimi sosedji, sprejeti z njimi zdravo tekmovanje, ne pa vztrajati na jalovih pozicijah zapiranja, osamljanja, odbijanja in sovraštva. Te besede so bile sicer namenjene predvsem voditeljem in svetovalcem Liste za Trst, ki se mora prav svojim skrajno konservativnim, da ne rečemo reakcionarnim, geslom zahvaliti za bogato bero na zadnjih občinskih volitvah, a veljajo tudi za premnoge sodržavljane italijanske narodnosti, ki pripadajo najrazličnejšim strankam in so

dalje na 2. strani ■

Predčasne volitve se zdijo neizogibne

Poteklo je že več dni, odkar je predsednik republike Pertini ponovno poveril poslancu Andreottiju nalogo za sestavo nove vlade in hkrati izrecno izrazil željo, da bi La Malfa in Saragat postala njena podpredsednika, a do tega trenutka še ni znano, kdaj in zlasti kako bo mandatar sprejeto nalogo izpolnil. Do zdaj je le to jasno, da komunistična partija ne pristaja na obnovev takšne parlamentarne večine, kakršna je podpirala dosedanja vlado. Berlinguer in njegovi sodelavci so po vsej verjetnosti že sklenili, da pojde partija v opozicijo, čeprav hitijo naglašati, da se ne protivijo morebitni drugačni vladni ali parlamentarni večini, kakršna je bila dosedanja, in pristavljajo, da bo njihova opozicija konstruktivna.

Vodstvo komunistične partije se ne zadovoljuje več z imenovanjem enega ali več ministrov iz vrst neodvisne leve, temveč postavlja Krščanski demokraciji tudi druge zahteve, kot je na primer sestava skupnih odborov v nekaterih deželnih in občinskih upravah, med drugim v Trstu. Komunisti se s tem seveda pripravljajo na svoj vsedrjavni kongres, ki se bo začel konec tega meseca v Rimu, na bližnje volitve v evropski parlament in tudi na politične volitve, saj je v sedanjih okoliščinah razpust parlamenta takorekoč neizogiben.

V zagati so se znašli predvsem socialisti, ki so ves čas vladne krize bili izredno aktivni, saj so izoblikovali vrsto predlogov o sestavi nove vlade, da bi se le omogočila obnovev dosedanje široke koalicije in bi se zlasti preprečilo, da bi komunisti prešli v opozicijo. Vse kaže, da tajnik Craxi še ni dokončno

položil orožja, saj se baje zavzema, da bi se našla rešitev, ki bi predvsem preprečila takojšen razpust parlamenta in razpis političnih volitev pred volitvami v evropski parlament, ki bodo v vsakem primeru 10. junija. Če bo Andreotti sestavil tristrankarsko vlado (Krščanska demokracija, socialdemokrati in republikanci), bo ta vlada pri glasovanju o zaupnici padla, ker nima večine v parlamentu. Pri življenju bi se ohranila le v primeru, da bi zanjo glasovali tudi socialisti ali se vsaj glasovanja vzdržali. Gre pa za odločitev, ki je za socialiste zelo kočljiva, ker bi se na ta način načela enotnost leve, s čimer bi se socialisti izneverili enemu svojih glavnih političnih smernic. Bodo Craxi in njegovi sodelavci tvegali korak, ki utegne imeti hude posledice znotraj stranke?

Socialdemokrati se sicer pomišljajo prekiniti sodelovanje s socialisti, vendar se zdi, da jim še največ preglavic dela njihov predsednik Saragat, ki je pripravljen sprejeti mesto podpredsednika nove vlade le, če se tako ali drugače obnovi dosedanja koalicija, to je, če komunisti niso v opoziciji in če se v vlado vključijo nekaj predstavnikov neodvisne leve. Politični opazovalci pa menijo, da bodo socialdemokrati prej ali slej gotovo uredili svoja notranja strankina vprašanja, kajti sodelovanje v vladi je prevelika skušnjava, da bi se mu stranka, kakršna je italijanska socialdemokracija, mogla z lahkoto odpovedati.

Republikanci nimajo posebnih notranjih težav in bodo po svojih predstavnikih gotovo sodelovali v novi vladi. Podpredsednik te vlade

(dalje na 3. strani)

Carterjevo posredovanje vendarle uspešno

Mirovno poslanstvo ameriškega predsednika Carterja na Bližnjem vzhodu ni imelo tišega uspeha, ki ga je očitno sam pričakoval, ko je iznenada sklenil, da bo osebno obiskal Egipt in Izrael. Slednja nista sklenila mirovne pogodbe in vse kaže, da so kljub osebni Carterjevemu posredovanju ostala nerešena nekatera važna vprašanja.

Pri tem se marsikdo sprašuje, kako je mogoče, da se je Carter odločil za to potovanje na Bližnji vzhod, če ni imel trdnih jamstev, da bodo njegova prizadevanja uspešna. S tem je vsekakor veliko tvegalo, saj je postavil na kocko tako svoj osebni ugled kot tudi ugled svo-

je države. Morda najdemo odgovor na to vprašanje v besedah, ki jih je Carter spregovoril v ponedeljek pred izraelskim parlamentom. Tedaj je namreč naglasil, da je bil mir na Bližnjem vzhodu vedno važen, a da je postal v zadnjih mesecih naravnost nujen. »Varnost Izraela se ne more omejiti na vprašanje njegovih meja, temveč je tudi odvisna od učinkov, ki jih bodo sedanja mirovna pogajanja imela v okviru zmernih sil, ki se nahajajo izven izraelskih meja«, je dejal Carter, s čimer je očitno mislil na ves arabski svet.

Zdi se, da so med razgovori v Izraelu do-
(nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 18. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nedeljski zvon; 10.15 Disco music; 10.30 Dames obiščeemo...; 11.00 Poročila in novice iz Furlanije-Juljske krajine; 11.05 Mladinski oder: »Jurij Kozjak, slovenski janičar«, po povesti Josipa Jurčiča napisal Franc Jeza, radijski oder, režija Lojzka Lombard; 11.35 Nabozna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: šport in glasba ter (Neposredni) prenosi z naših prireditev; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 19. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice iz Furlanije-Juljske krajine; 8.05 Jutranji almanah (Jože Pirjevec); 9.00 Poročila; 9.05 Mozaik melodij; 9.30 Vroči svinec (Igor Tuta); 9.45 Disco music; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 To je bila zabava (Sergij Grmek); 11.30 Poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Pristopanje k deželni oddaji: ARCI - Združenje za kulturo, šport in prosti čas; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samozpevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Thomas Hardy-Marija Cenda: »Tess d'Urberville« (Čista ženska), 1. del; 14.30 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Poročila; 16.30 Žive povestice (Nada Kraigher); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.15 Poročila; 18.20 Čas in družba; 18.35 Klasični album; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 20. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Poročila; 9.05 Mozaik melodij; 9.30 Filološki utrinki (Neva Godnič); 9.40 Disco music; 10.00 Poročila; 10.05 Oddaja za otroški vtrec; 10.15 Koncert; 11.00 Alojz Rebula: »Divji golob«; 11.30 Poročila; 11.35 Z glasbo po svetu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zbovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Thomas Hardy-Marija Cenda: »Tess d'Urberville« (Čista ženska); 14.30 Od prvih uspehov do danes (Anica Čuk); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 Postni govor; 15.50 Poglejmo v izložbo plošč (Ingrid Kalan); 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Slovenska književnost; 18.20 Klasični album; 19.00 Poročila.

□ SREDA, 21. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice; 8.05 Koder teče, ondod moči; 9.00 Poročila; 9.05 Mozaik melodij; 9.30 Kaj nam pomenijo danes? (Boris Pahor); 9.40 Iz zborovske zakladnice; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Poročila; 11.35 Vam ugaja jazz?; 12.00 Zafrika, radijski variete; 12.45 Jehove priče; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Thomas Hardy-Marija Cenda: »Tess d'Urberville«; 14.30 Kličite Trst 31065; 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 »Človek, ki je mislil, da je sam«, igra, napisal Ramiz Kelmendi; 19.00 Poročila.

□ ČETRTEK, 22. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Poročila; 9.05 Mozaik melodij; 9.45 Glasba na ploščah; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 Alojz Rebula: »Divji golob«; 11.30 Poročila; 11.35 Iz glasbenih revij; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 »Cecilijanka 1978«; 13.45 Gospodarska društva; 14.00 Novice; 14.10 Thomas Hardy-Marija Cenda: »Tess d'Urberville«; 14.30 Glasbene oblike (Tomaž Simčič); 15.30 Poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe (Aleš Valič); 16.30 Kje je napaka? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba (Ada Markon); 18.00 Poročila; 18.05 Slovenski govori na Tržaškem; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 23. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Poročila; 9.05 Mozaik melodij; 9.30 Iz zapiskov Josipa Tavčarja; 9.40 Disco music; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Jezik za zobe!; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Poročila; 11.35 Z lestvice najpopularnejših motivov; 12.00 V starih časih; 12.30 Iz operetnih partitur; 13.00 Poročila; 13.15 »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Thomas Hardy-Marija Cenda: »Tess d'Urberville«; 14.30 Gremo v kino; 15.00 Popularni pevci; 15.30 Poročila; 15.35 Postni govor; 15.50 Zgodovina rock in pop glasbe (Mara Žerjal); 16.30 Otroški vrtljak (Lučka Susič); 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

□ SOBOTA, 24. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljica; 8.00 Novice; 8.05 Radijski

Novi evropski denarni sistem

13. marec bo zgodovinski datum za Evropsko gospodarsko skupnost ter za njeno napredovanje na poti do Združene Evrope. Veljati je začel novi evropski denarni sistem. Skupnost ga je hotela uvesti že 1. januarja, a so ga morali odložiti, dokler ni bil na francosko zahtevo dosežen sporazum o cenah kmetijskih pridelkov.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava Novega lista preselila v ulico Valdri-vo 36, prvo nadstropje.

Ob tej priložnosti je bilo 12. in 13. t.m. v Parizu zasedanje Evropskega sveta, katerega sestavljajo državni poglavarji, oziroma ministri predstavniki devetih držav skupnosti. Italijo sta v Parizu zastopala Andreotti in Forlani. Evropski svet je razpravljal o gospodarskem in socialnem položaju v skupnosti, o zaposlitvi, o energetiki, o usklajitvi gospodarskih politik ter končno seveda o novem evropskem denarnem sistemu.

Prvi korak glede evropskega denarnega sistema je v tem, da so denarne oblasti posameznih držav določile osrednje tečaje svojih valut. Ti tečaji so temeljili na ponedeljkovem kotiranju borze.

Tudi Banka Italije je določila pariteto lire do evropske denarne enote ali ECU, ki znaša 1.144,12 lire. Tako je italijanska valuta uradno zasidrana na evropski denarni enoti, medtem ko je od leta 1973 svobodno nihala po izstopu iz takomenovane evropske denarne kače, katere hrbtenica sta bila marka in francoski frank. V bodoče se lira ne bo smela oddaljiti od osrednjega tečaja, izraženeja po evropski denarni enoti, za več kot 6 odstotkov, bodisi navzgor v primeru revaloracije, bodisi navzdol v primeru inflacije.

Druge evropske valute se ne bodo smele oddaljiti od osrednjega tečaja za več kot 2,25 odstotka, medtem ko so za Italijo napravili izjemo zaradi šibkosti njenega gospodarstva. Evropski dogovor v okviru Evropske gospodarske skupnosti nadalje predvideva alarmni

mehanizem, ki bo v določenem trenutku zavrl pretirano nihanje valut navzgor ali navzdol. Alarmni zvonec se bo sprožil, ko se bo določena valuta oddaljila od osrednjega tečaja za več kot 75 odstotkov dovoljenega pasu nihanja. Za lro je dovoljeno nihanje 6 odstotkov in alarmna meja je torej pri 4,05 odstotka.

Poenotenje denarja vodi v poenotenje gospodarstva in končno tudi politike v okviru gradnje Združene Evrope.

V tem okviru je tudi treba spomniti na priprave za neposredne evropske volitve, ki bodo 10. junija. Evropski parlament bo volilo 180 milijonov volivnih upravičencev iz devetih držav Evropske gospodarske skupnosti.

Ta skupnost je sestavljena iz samih demokratičnih držav, ker je demokracija pogoj za članstvo v skupnosti. Tri nove države — Grčija, Portugalska in Španija — so zaprosile za vstop v Evropsko gospodarsko skupnost, brž ko so dobile demokratične režime.

Evropska gospodarska skupnost je največja trgovinska sila na svetu: uvaža surovine in izvažajo končne izdelke. Sporazume je sklenila s številnimi državami vsega sveta, pri čemer je treba opozoriti zlasti na pogodbo v Loméju, pri kateri sodeluje nad 50 držav takomenovane tretjega sveta. Omenjena pogodba o pridružitvi veže skupaj pol milijarde ljudi Evrope, Azije, Afrike in Latinske Amerike.

—o—

IZJAVA PROFESORSKIH ZBOROV SLOVENSKE VIŠJE SREDNJE ŠOLE

Profesorski zbori slovenskih višjih srednjih šol v Trstu (učiteljska »Anton Martin Slomšek«, poklicnega zavoda industrijske smeri, klasičnega in znanstvenega liceja »France Prešeren« in trgovskega tehničnega zavoda »Žiga Zois«) so zaskrbljeni zaradi primerov nestrpnosti in nerazumevanja do potreb slovenske narodnostne skupnosti, ki so se pojavili na nekaterih italijanskih višjih srednjih šolah. Prepričani so, da sta danes potrebni predvsem medsebojno soočanje in poglobljeno poznavanje stvarnosti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Prav šola mora dati svoj bistveni prispevek na tej poti, ki edina vodi k demokratičnemu in omikanemu sožitju.

Profesorski zbori slovenskih višjih srednjih šol pozivajo italijanske kolege, naj na šolah pospešujejo kritično in jasno poznavanje dejanskih zahtev za zaščito slovenske manjšine in izražajo svojo pripravljenost za vsako pobudo, ki lahko prispeva k boljšemu medsebojnemu poznavanju.

Resnična vsebina globalne zaščite

■ nadaljevanje s 1. strani

najrazličnejših svetovnonazorskih in političnih prepričanj.

S svojimi izvajanjmi je predstavnik Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu dejan-

ske opozoril na globlje, resnične razloge, zaradi katerih slovenska narodna manjšina tako vztrajno zahteva globalno zaščito, ki ne obstaja toliko v dvojezičnosti, kot bi radi dokazali italijanski nacionalisti in šovinisti ali kot svoje rojake strašijo razni pisci v tržaškem italijanskem dnevniku, temveč ima izrazito kulturno, gospodarsko in socialno vsebino.

In končno, če dobro premislimo, globalna zaščita ne bi smela biti vprašanje, ki bi se tikalo samo slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ampak problem, ki ima večje razsežnosti in ki bi zato moral pobliže zanimati tudi italijanske sodržavljane, če sta jim pri srcu splošna blaginja in prihodnost njihovih otrok.

trm (Franko Drašič); 9.00 Poročila; 9.05 Kulturno pismo; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Pevci in ansambli; 11.30 Poročila; 11.35 Na goriskem valu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 »Tess d'Urberville«; 14.30 Vse lépo, vaš Peter! (Peter Cvelbar); 15.30 Poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 »Dve medigrice« (Miguel Cervantes, prevedel Janiko Moder); 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

ZAPISKI v kurzivu

BESEDA - DVE O NEKEM PLAKATU

Po zidovih mesta Trsta je sedaj veliko rumeno-črnih plakatov z vabilom TRST GRE K PAPEŽU. Gledam, berem in se mi posveti: tako sestavljeno vabilo bi lahko objavili tudi tam v Padovi in Genovi in povsod, kjer živijo samo katoličani italijanske narodnosti. V Trstu pa živimo poleg italijanskih tudi slovenski katoličani in zato mi plakat, kakor je sestavljen, nikakor ne more ugajati.

Ce visoka tržaška družba nikakor ne prenese, da bi objavili na Tržaškem cerkveni plakat na »pola pola«, kakor je praksa za šagre v Bregu in na Krasu, potem bi vendar posnemali karmeličane na Greti, ki so nas v lanskem juliju kar presenetili; na italijanskih plakatih so zapisali, da je ob določeni uri marijanska pobožnost tudi za slovenske vernike. Pravijo tudi, da se je isto ponovilo v novembru za praznik Matere božje zdravja, prav tako lanske leto.

Tukaj naprej segamo v temo ... Sliši se, da so v škofijskem odboru za skupno romanje v Rim tudi Slovenci, če ne več vsaj v — dvojini. Ali ti naši predstavniki niso znali govoriti za našo stvar, dokler je bil čas? Ali pa so pozabili? Kako da vendar ni zapisano, da so na skupni obisk novega papeža vabljeni tudi slovenski katoličani, domačini v tržaški škofiji? Na to vprašanje čakamo odgovor. Če bo negativen, naj Šila in Šilca neusmiljeno »pizšajo kri« na desno in levo, če pa bo odgovor pozitiven, potem je seveda druga pesem. Vsekakor se ne moremo znebiti vtisa, da postaja v Trstu sedaj po škofijskem zborovanju »iz oči v oči« vse nekam tiho, vedno bolj tiho. Nastaja videz, kakor da je komu žal, ker smo osveščeni Tržčani tako Italijani kakor Slovenci po škofijskem zborovanju zelo prehiteli Listo za Trst in vse, ki kar naprej poudarjajo razliko med večino in manjšino. Predvsem obojni mladi tržaški katoličani priznavajo vedno bolj dve narodni skupnosti, dve verski skupnosti in ne govorijo več o večini in manjšini. Če bi vsi krščeni Tržčani tako mislili in tako govorili, bi bilo vabilo za Rim drugače sestavljeno in tega dopisa ne bi bilo treba!

TRŽACAN

Stalno Slovensko Gledališče v Trstu
ANGELO BEOLCO - RUZANTE

POMJENKI (Dialoghi)

v soboto, 17. marca ob 20.30 v BAZOVICI (Bazoviški dom);

v torek, 20. marca ob 20.30 v GORICI (palača Attems).

Carterjevo posredovanje...

■ nadaljevanje s 1. strani

segli določen napredek, a da kljub vsemu še niso mogli rešiti zlasti vprašanja dobavljanja petroleja Izraelu po podpisu mirovne pogodbe ter vprašanja avtonomije za Cisjordanijo in področje Gaze. Izraelci zahtevajo, naj se Egipt z mirovno pogodbo obveže, da bo v vsakem primeru dobavljal Izraelu petrolej iz ležišč na Sinajskem polotoku, ki so jih bili odkrili za časa zasedbe. Kairska vlada pa zahteva, naj se Cisjordaniji in področju Gaze v 12 mesecih po podpisu mirovne pogodbe prizna popolna avtonomija. Izraelci pa so pripravljeni v tem roku začeti šele z uvajanjem avtonomije in tudi odklanjajo egiptovsko zahtevo, naj bi na področju Gaze bili od vsega začetka prisotni nekateri egiptovski civilni in vojaški predstavniki.

Medtem ko je ameriški predsednik skušal izraelske parlamentarce prepričati, kako je nujno, da na pogajanjih sodelujejo vse prizadete

sile in države ter tudi in zlasti Palestinci, so slednji po voditelju Organizacije za osvoboditev Palestine Arafatu ne samo takšno sodelovanje odklonili, temveč Carterja celo opozorili, da je Bližnji vzhod ognjenik, ki bo kmalu začel bruhati. Arafat je navedel primer »ognjenika« v Iranu, ki je s svojim bruhanjem zrušil šaha, kar se po njegovem utegne pripetiti tudi v Saudski Arabiji, kjer je trenutno na oblasti filozahodna monarhija.

Kot vidimo, smo tu še vedno priča celi vrsti iracionalnih dejavnikov, tako da je trenutno težko pričakovati, da se bodo uresničili ameriški načrti, po katerih bi ločena mirovna pogodba med Izraelom in Egiptom s časom vplivala na ostale arabske države v smislu, da bi se »omehčale« in tudi same pričele urejati svoje odnose z Izraelom. Ključno vprašanje pa je še vedno nadaljnja usoda palestinskega ljudstva, kateremu je vendarle treba prej ali slej zagotoviti pravico do lastne države in to načelo tudi uresničiti.

Khomeini spada v srednji vek

Malokatera revolucija ali bolje rečeno prekucija je tako hitro in tako temeljito razočarala ljudstvo kot perzijska, ki jo je vodil mohamedanski verski fanatik in politični pustolovec »ayatollah« (verski poglavar) Khomeini. Danes, komaj nekaj tednov potem, ko je nasilno prevzel oblast, že javno protestirajo proti njemu in to ne kaki bivši izkoriščevalci in nasprotniki, ampak kategorija, ki je bila vedno in je še danes med najbolj zapostavljenimi na Srednjem vzhodu in v skoro vseh mohamedanskih državah — ženske.

Že teden dni se ponavljajo v Teheranu, pa tudi v drugih mestih pogumne demonstracije žensk, največ seveda mladih, proti odlokom Khomeinija, ki jih sili, da si spet nadenejo tradicionalne črne halje, podobne nuskim, in si zakrijejo obraze, kot je bil to v mohamedanskih državah zakon do nekaj desetletij nazaj. V našem listu smo že svojčas opozorili na nevarnosti, da pride Perzija z zmago Khomeinija še pod veliko hujši in trši režim, kot je bil šahov, kajti Khomeini nima programa, ki bi kolikaj odgovarjal modernim socialnim kulturnim in gospodarskim razmeram, ampak odgovarja bolj sanjam verskega fanatika iz srednjega veka. To se je tudi zgodilo in zdaj to novo oblast okušajo med drugimi tudi — in

predvsem — ženske. Lahko se celo reče, da Khomeini ni sprožil svoje prekucije zaradi kakih gospodarskih ali socialnih zahtev, ampak skoro samo zato, da bi uresničil svoje sanje o vrnitvi Irana v dosledno muslimansko tradicijo. Njegov ideal je mohamedanski srednji vek, ko je bil vladar obenem verski poglavar, v vsakem domu pa je igral hišni gospodar nekakega malega sultana s pravico do štirih »zakonskih« žen in do neomejenega števila priležnic.

Tako žene kot priležnice pa so bile v resnici sužnje brez vsakih človeških, političnih in gospodarskih pravic. Lahko jih je zavrzel, kadar je hotel, in jim omejeval osebno prostost in žalil njihovo človeško dostojanstvo ter jih izkoriščal, kolikor je hotel. Bile so dejansko jetnice v njegovi hiši. Na cesti so se lahko prikazale samo ogrnjene v halje brez vsake oblike in s črnim zagrinjalom pred obrazom, pa še to zastražene od moža ali kakega zvestega hlapca. V časih, ki še niso tako daleč, so take hlapce ali sužnje skupili, da bi ne postali sami »nevarni« zaprtim ženskam.

Khomeini je ponovno uvedel tak »paradiž« za moške, zgrajen na suženjstvu žensk. Toda zmotil se je glede veka. Nismo več v starem ali srednjem ceiku. Tudi perzijski narod živi danes v 20. stoletju in predvsem perzijska ženska. Gotovo jih je mnogo, ki si še ne upajo demonstrirati proti novi oblasti, toda poročila iz Irana govore o tisočih, ki so si upale izzvati novi režim z demonstracijami. Televizijski posnetki zahodnih časnikarjev nam kažejo mlade, simpatične, energične obraze žensk, ki se ne dajo poriniti nazaj v srednji vek in se odreči svoji prostosti in svojemu človeškemu dostojanstvu.

Ni se mogoče strinjati s tistimi, ki trdijo, da je tako hotela ogromna večina Irancev. Res so nam televizijske oddaje cele mesece prikazovale demonstracije proti šahu in njegovemu režimu in brali smo o nasilju »množic« v Teheranu in drugje. Toda videli smo vedno le po par sto demonstrantov, mladih fanatikov,

(Dalje na 7. strani)

Predčasne volitve se zdijo neizogibne

■ nadaljevanje s 1. strani

bo La Malfa, ki je od Andreottija prejel naloge, da sestavi gospodarski program.

Od glavnih strank, ki smo jih do zdaj omenili, ostane le Krščanska demokracija, ki ji je, kot dokazujejo tudi zadnji dogodki, še vedno nekako »usojeno« imeti glavno besedo, kar zadeva vlado. Vse kaže, da se stranka relativno večine ne boji predčasnih političnih volitev in celo računa, da bi se v tem primeru še nekoliko okrepila v primerjavi z zadnjimi

političnimi volitvami leta 1976. Njena pričakovanja med drugim potrjujejo zadnje ankete. Več kot tridesetletno vladanje, razni škandali, primeri korupcije, gospodarska kriza, brezposelnost in terorizem niso po izsledkih teh anket kdovekako načeli moči in vpliva te stranke, kar upravičeno vzbuja začudenje sociologov in politologov, ki nikakor ne morejo uskladiti svojih teoretičnih shem z vsakodnevno dejanskostjo. To je pač sedanja Italija — nekako vdano ugotavljajo omenjeni izvedenci.

Modiano o nujnosti sodelovanja

V glavni dvorani tržaške trgovinske zbornice je bil v ponedeljek, 12. t.m., občni zbor pokrajinskega gospodarskega sosveta. Gre za osrednje srečanje vseh proizvajalnih sil v tržaški pokrajini. Letno poročilo je imel predsednik trgovinske zbornice dr. Marcello Modiano, ki je tudi predsednik Vsedržavne zveze malih in srednjih industrij. Uvodoma se je zahvalil predsedniku tržaške pokrajine Ghersiju in tržaškemu županu Cecoviniju za pozdravni poslanici ter predsedniku Vsedržavne zveze trgovinskih zbornic poslancu Mengozziju in deželnemu odborniku za industrijo Rinaldiju za napovedana posega na občnem zboru.

Modiano poročilo zavzema novo razsežnost v tržaški stvarnosti. Po pregledu splošnega gospodarskega položaja v Italiji ter v svetu je podrobno razčlenil tržaški gospodarski položaj. Podčrtal je, da se je število zaposle-

Močan poudarek pa je Modiano v osrednjem delu svojega poročila dal možnostim, ki jih odpira industrijska prosta cona na Krasu. Čeravno pogojena od različnih dejavnikov, lahko nudi velike perspektive za uresničitev novih industrijskih dejavnosti. Kljub nekaterim negativnim in zaprtim stališčem, ki so se pojavila v zvezi z uresničitvijo industrijskih obratov na področju, ki ga predvideva osimski sporazum, kažejo študije o uresničljivosti industrijskega področja na prepričanje javnih sil glede nujnosti načrtov ter da ni mogoče aprioristično zavračati razvojne perspektive, ki jih nudi Trstu mednarodni dogovor, ki predstavlja odločilen obrat v odnosih z Jugoslavijo. Osimski dogovori so odpravili sive lise v odnosih med državama in potrdili dobrososedske odnose ter obenem postavili osnovo za gospodarsko integracijo med obmejnimi področji. Pogajalci so hoteli z izoblikovanjem industrijske cone ovrednotiti skupne pobude v obnovljenem duhu sodelovanja. Modiano je še poudaril potrebo, da se študije o uresničljivosti čimprej zaključijo ter da pride do oblikovanja potrebnih ukrepov za zaščito okolja. Nima pa razumske podlage aprioristično odklanjanje nekega instrumenta za industrijsko poživitev, ki bi se utegnil izkazati kot učinkovit in skladen s splošnim razvojem. Bodočnost mednarodne trgovine sloni na sodelovanju in proizvodnem združevanju med industrijami različnih držav.

V zvezi z uresničevanjem industrijske proste cone na Krasu in vzporednega cestnega omrežja je podčrtal, da ne sme povzročiti škode kmetijski dejavnosti. Posegi morajo biti le najnujnejši. Pozval je nato izvedence na poglabitev valutnih, carinskih in davčnih vprašanj, ki se porajajo ob obnovi dogovora med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo.

Ob zaključku je Modiano dejal, da zadnji dogodki v tržaškem mestu in razdori, ki so nastali, škodujejo enotni zavzetosti, s katero se

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPĆINAH

razpisuje

natečaj za uradnika I. in III. kategorije

Rok za predložitev prošenj do 18. marca 1979. Za vsa nadaljnja pojasnila naj se zainteresirani javijo v tajništvo hranilnice.

UPRAVNI ODBOR

SLOVENSKI KLUB NAPOVEDUJE SVOJE TORKOVE VEČERE IN VAS PRISRČNO VABI!

20. marca: TOMAŽ PENGOV

Najbolj ustvarjalni slovenski kantavtator bo na celovečernem koncertu predstavil svoje originalne pesmi in pa stvaritve na ljudske motive.

27. marca: ŠPORT PRI NAS

Klubski pogovor o njegovih družbenih in narodnostnih vezeh ter problemih bo uvedel niz kvalificiranih stališč športnih delavcev. Vodil ga bo Suadam Kapič.

3. aprila: USTVARJALNA POMLAD

Na večeru se bodo predstavili mladi, še ne-ujeljavljeni iskalci in ustvarjalci na literarnem, likovnem in glasbenem področju.

10. aprila: GOBAR, NA PLANI!

Naše gobe, okolje in pogoje, v katerih rastejo, bo predstavil tudi s projekcijami Milko Čebulac.

17. aprila: POGLED V ZNANSTVENO DELAVNICO

S katerimi nalogami se ukvarja, kako poteka njegovo delo, kako se uveljavlja Slovenski raziskovalni inštitut ob 5-letnici ustanovitve. Ob konkretnem gradivu bodo govorili znanstveni delavci inštituta.

Večeri bodo v klubskih prostorih v Ul. sv. Frančiška 20/II in se bodo pričeli ob 20.30.

Zaradi državnih praznikov bosta odpadla torkova večera 24. aprila in 1. maja.

nih v industriji v primerjavi s predlanskim letom znižalo lani za 527 enot. V industrijski dejavnosti je zaposlenih 35 tisoč 652 ljudi. Skupni aktivni saldo zaposlenih lani v primerjavi s predlanskim znaša sicer 338 enot, ki pa pripadajo predvsem terciarnim dejavnostim. Modiano je nadalje poudaril, da se je število ur dopolnilne blagajne povečalo od 615 tisoč predlanskim na milijon 669 tisoč leta 1978. V nadaljevanju pregleda je pozitivno ocenil deželni razvojni načrt in deželni finančni načrt za leta 1979-1982, ker upošteva poleg obnove potresnega področja tudi skladen razvoj celotnega deželnega ozemlja. Omenil je še kri- zo v gradbeništvu.

Glasovanje o proračunu v občini Devin - Nabrežina

Prejšnji teden je devinsko-nabrežinska manjšinska občinska uprava prestala svojo najhujšo preizkušnjo. Odobren je bil namreč občinski proračun s tesnim izidom 9 glasov proti 8. Predstavnik PSDI se je vzdržal, predstavnik SSK pa sta pred glasovanjem zapustila dvorano. S tem sta dejansko preprečila komisarsko upravo in odbor Albina Škerka bo še dalje vodil občino. Stališče SSK je bilo izredno kritično do uprave, kar je nujna posledica zadnjih ukrepov KPI in PSI, ki sta ob podpori KD sprejeli nekaj sklepov v škodo slovenskega prebivalstva oziroma narodnostnega razmerja v občini.

Predstavnik SSK Antek Terčon je v svojem daljšem posegu razčlenil delovanje občinske uprave iz dveh najvažnejših zornih kotov; šlo je za urbanistične probleme ter za uvajanje neposredne demokracije. Terčon je najprej poudaril, da je bila ta uprava do zdaj nedelavna, kar se tiče javnih del. Sedanje kritično finančno stanje v državi le delno opravičuje tako mrtvilo. Vsa javna dela, ki so bila dokončana ali so še v teku, so sad sklepov prejšnje levosredinske uprave, na katero se skuša, zlasti s strani KPI, zvrčati krivdo za vse neuspehe zadnjih let. Resnica pa je ta, je dejal Terčon, da se je prejšnja uprava lotila velikih problemov, med katerimi je brez dvoma najvažnejši novi regulacijski načrt. SSK se je namreč že tedaj zavedala, da mora občina razpolagati s primernim instrumentom, da se lahko zajezi stalni priliv novega prebivalstva in da se skuša usmerjati urbanistični razvoj občine. Prav prizadevanje SSK in trdna volja prejšnje uprave sta sicer po dolгих letih (krivdo za zamu-

do gre pripisati birokratskim težavam) bistveno omejili gradbeno dejavnost v občini in preprečili neurejeno zidavo v seslanskem zalivu. Danes se SSK zaveda, da tudi ta regulacijski načrt predvideva preveliko naseljitveno možnost, zaradi česar zahteva, naj se ta zmanjša na največ 10.000 prebivalcev. To tudi zaradi tega, da se ohrani sedanje razmerje med Slovenci in Italijani in da se preprečijo megalomanski načrti o ljudskih gradnjah, ki so jih pripravili tehniki KPI, PSI in KD, ki predvidevajo naselitev od 7.000 do 11.000 ljudi samo za ljudskimi gradnjami. Prvi sad jasne stališča SSK s tem v zvezi je objava v časopisu stališča krajevne KPI, ki v glavnem osvaja teze SSK in trdi, da morajo biti ljudske gradnje namenjene le domačinom. Terčon je pozval upravo, naj čimprej poveri nalogo tehnikom, (Dolje na 7. strani)

RESOLUCIJA ZAVODSKEGA SVETA SLOVENSKEGA POKLICNEGA ZAVODA INDUSTRIJSKE SMERI

Zavodski svet poklicnega zavoda industrijske smeri s slovenskim učnim jezikom v Trstu, zbran na izredni seji dne 1. marca, ugotavlja, da grozi nevarnost, da bo s koncem tega šolskega leta zavod ostal brez sedeža.

Poziva vse javne in družbeno-politične ustanove, da se angažirajo za nujno rešitev tega problema pred začetkom novega šolskega leta, ker bi v nasprotnem primeru bila ta situacija usodna za obstoj zavoda samega.

Zavodski svet je na razpolago za katerekoli pojasnilo v zvezi z zgoraj navedenimi problemi.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE SKUPNOSTI V ŠTEVERJANU

V soboto, 10. marca, je bil v Števerjanu občni zbor Kmečko-delavske zveze, sekcije Slovenske skupnosti. Sklical in vodil ga je predsednik Hadrijan Koršič in se ga je udeležilo lepo število članov in somišljenikov. V uvodnem pozdravnem govoru je predsednik poudaril važnost tega zborovanja in potrebo po stalnih stikih med politično organizacijo in domačini, poleg tega pa je izrazil zadovoljstvo nad prisotnostjo velikega števila mladih, kar je zagotovilo za bodoči razvoj in redno delovanje Slovenske skupnosti. Sledila so poročila odbornikov.

Najprej je povzel besedo sekcijski tajnik Marjan Terpin, ki je v dolgem in poglobljenem poročilu orisal delovanje slovenske stranke, ki že nad 25 let vodi števerjansko občino. Poročilo je bilo po našem mnenju zelo izčrpno in stvarno ter nas je vsebinsko prepričalo. Terpin se je zaustavil ob številnih dogodkih, ki so označevali dolgoletno politično udejstvovanje in zlasti poudaril potrebo po samostojnem nastopu Slovencev v Italiji. »Če se

bomo zanašali na obljube številnih italijanskih strank, bo naša bodočnost še težja, kot je danes«, je rekel Terpin. Omenil je prizadevanja izvoljenih predstavnikov SSK, da bi naše zahteve dobile primerno rešitev z globalno zakonsko zaščito in tudi stike, ki jih je SSK imela in jih še danes ima z ostalimi strankami ter predstavniki matične domovine. Izredno pozitivno je ocenil delovanje števerjanske sekcije in izrekel pohvalo vsem izvoljenim zastopnikom, zlasti še županu Stanislavu Klanjščku. Zaustavil se je tudi ob oceni proračuna, ki ga je predstavila občinska uprava in ga predložila na seji odbora tudi predstavnikom manjšine. Tajnik Terpin je nadalje omenil tudi delo občinskega odbora, ki se trudi na vse mogoče načine, da bi se rešila še nekatera važna vprašanja v števerjanski občini. Nato je Boris Hladnik podal svoje poročilo o finančnem stanju.

Ob zaključku poročil se je razvila debata, v katero so posegli številni prisotni, od katerih bomo povzeli samo nekatere misli. Pozitivno je bilo predvsem to, da so vsi v odprtem in iskrenem razgovoru načeli nekatere probleme, ki zanimajo celotno delovanje števerjanske sekcije. Diskusija je bila odprta in bogata, zlasti v posegih nekaterih občinskih svetovalcev, v prvi vrsti pa župana Klanjščka, ki je na podlagi svojega dolgoletnega dela in osebnih izkušenj posredoval zlasti mlajšim članom nekaj vzpodbudnih misli za uspešnejše delovanje slovenske stranke. Na željo prisotnih je podal pregled bodočega dela občinske uprave

in orisal težave na finančnem področju. V prvi vrsti je treba omeniti ves trud, ki so ga upravitelji vložili, da bi dosegli potrebna sredstva za dokončno ureditev novega šolskega poslopja. Med vsemi načrtovanimi deli je to prvenstvenega pomena. Izredno zanimiv in pomemben je bil tudi poseg občinskega odbornika Cirila Terpina, ki se je v svojem poročilu dotaknil številnih problemov na področju šolstva in socialnega skrbstva. Ob koncu občnega zbora so prisotni izvolili še odbor sedmih članov, ki bodo skupno z občinskimi svetovalci in odborniki vodili sekcijo v naslednji mandatni dobi. Novi člani odbora so Mirko Mužina, Mirko Humar, Ivan Mužič, Anka Černic, Marjan Terpin, Lojze Hlede in Alojz Maraž. Občni zbor je poleg tega izvolil še tri člane, ki bodo zastopali števerjansko sekcijo na prihodnjem pokrajinskem kongresu Slovenske skupnosti.

—o—

KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

V soboto, 31. marca, bo v Gorici II. redni kongres Slovenske skupnosti na Goriškem. V teh dneh so v teku razprave po strankinih sekcijah in priprave na to važno srečanje v življenju slovenskega političnega delovanja na Goriškem. Ker bo ta kongres predstavljal prav gotovo obračun opravljenega dela in priložnost za bodoče smernice slovenske stranke na Goriškem, Slovenska skupnost poziva vse svoje člane in somišljenike, naj se v polnem številu udeležijo kongresa in s tem dokažejo svojo pripravljenost pomagati slovenski stranki v tem trenutku, ki je lahko odločilen za bodoči razvoj naše narodne skupnosti. Kongres bo v Gorici, v deželnem avditoriju (ul. Roma) ob 20. uri v soboto 31. marca.

ZAPISKI v kurzivu

DAVČNE PRIJAVE IN KOMISIJE

Na zadnji seji občinskega sveta v Gorici so svetovalci odobrili resolucijo, ki jo je predstavil zastopnik socialdemokratske stranke Bianconi in ki so jo kasneje potrdili z nekaterimi popravki; ta resolucija zahteva, da mora davčna komisija pregledati davčne izjave občinskih svetovalcev, pa tudi pokrajinskih in deželnih in še nekaterih drugih (predsedniki raznih ustanov, prosti poklici, trgovci). Zelo bo zanimivo izvedeti za zaključke teh kontrolnih posegov.

Zanimivo je bilo že to, kar je objavil pred časom, če se ne motimo, slovenski dnevnik in sicer seznam prijav, ki so jih podali vsi občinski možje za leto 1975. Na prvi pogled smo ugotovili, da so bili najbolj točni, oz. verodostojni podatki onih, ki jim tako ali drugače ni mogoče »zbežati«. Bilo pa je tudi razvidno, da so nekatere prijave vsaj dvomljive, če že ne kaj drugega. Tako smo izvedeli, da ima tovarniški delavec skoraj trikrat višje dohodke od nekaterih priznanih goriških odvetnikov. To ni pri nas v Italiji sicer nič nenavadnega; a vseeno se nam zdi čudno, kako to, da delavci nimajo vile ne pri morju ne v hribih in tudi ne barke pa še marsikaj drugega ne. Bili bi skoraj nagnjeni k temu, da naše študente prepričamo, naj nikar ne študirajo prava ali ekonomskih ved, saj ne bodo zaslužili niti dveh milijonov na leto. Če nočejo stradati, naj počakajo na izsledke davčne komisije, ki bo kmalu razvozlala to vprašanje.

GORIŠKO ŠILO

Deveti zamejski festival slovenske domače glasbe

Praznik slovenske domače glasbe bo letos že devetiti v Števerjanu, in sicer v juliju. Kot je vsem znano, gre za veliko ljudsko manifestacijo, ki predstavlja tudi važno kulturno etapo v našem kulturnem življenju. Za to priložnost objavljamo razpis 9. zamejskega festivala, ki ga prirejata domače društvo »F. B. Sedej« in ansambel »Lojze Hlede«.

S. K. P. D.

»FRANC B. SEDEJ« in ansambel »LOJZE HLEDE«

razpisujeta

9. ZAMEJSKI FESTIVAL DOMAČE GLASBE,

ki bo v Števerjanu dne 7. in 8. julija 1979. Za ansamble veljajo naslednji pogoji:

ČLEN št. 1: Na festival se lahko prijavijo vsi slovenski zabavni ansambli;

ČLEN št. 2: Organizator si prevzame stroške za kosilo, večerjo in prenočišče nastopajočih;

ČLEN št. 3: Komisiji, ki ju bosta sestavljali strokovnjaki in predstavniki občinstva, bosta podelili naslednje nagrade:

1. prva nagrada za najboljšo melodijo	L. 150.000
2. druga nagrada za najboljšo melodijo	L. 80.000
3. prva nagrada za najboljšo izvedbo	L. 100.000
4. druga nagrada za najboljšo izvedbo	L. 60.000
5. nagrada za najboljšo besedilo	L. 50.000
6. nagrada občinstva	L. 50.000

ČLEN št. 4: Komisiji bosta sestavljali:

- komisija ocenjevanja besedil;
- komisija ocenjevanja glasbe;

ČLEN št. 5: Skladbe, ki jih bodo izvajali ansambli, morajo biti izvirne ter prvič predstavljene na festivalu v Števerjanu;

ČLEN št. 6: Prijave se sprejemajo najkasneje in nepodaljšljivo do 1. aprila 1979 na sledeči naslov:

S.K.P.D. »F.B. SEDEJ« - ANS. L. HLEDE
Trg Svobode, 6
34070 ŠTEVERJAN - S. FLORIANO (Gorizia)
Italy

ČLEN št. 7: V prijavi morajo biti navedeni naslednji podatki:

- točen naslov in naziv ansambla;
- ime, priimek, datum rojstva, sedanje bivališče vodja ansambla in članov ansambla.

V dvojezičnem vzorcu, ki se prilaga v treh izvodih, pa morajo biti navedeni naslednji podatki: vodja in članov ansambla, ime, priimek, kraj rojstva, datum rojstva ter sedanje bivališče. Podatki, morajo biti točni in čitljivo napisani.

(Dalje na 7. strani)

»Primorska poje« v Gorici

V okviru pevske revije »Primorska poje« je bil preteklo soboto v goriškem avditoriju tretji koncert, na katerem je nastopilo enajst zborov. Pozdrav občinstvu in nastopajočim je prinesel podpredsednik Slovenske prosvetne zveze prof. Milko Rener, ki je poudaril važnost podobnih kulturnih prireditev in pomen

zborovskega petja v pretekli in sedANJI dobi. Občinstvo je do kraja napolnilo dvorano in s posebnim zanimanjem sledilo izvajanju nastopajočih; med temi sta z Goriškega bila moški zbor iz Štavra (dirigent prof. Devetak) in mešani zbor »Hrast« iz Doberdoba, ki ga je vodil Karlo Lavrenčič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Časopis za zgodovino in narodopisje« o Laškem

Nova številka mariborskega »Časopisa za zgodovino in narodopisje« je posvečena zgodovini mesta Laško in je zato na platnicah označena kot »laški zbornik«. Na platnicah je natisnjen tudi starodavni grb Laškega.

Kar nas zbode že pri prvem pogledu na platnice, je navedba v besedilu pod naslovom revije, ki navaja samo ime glavnega urednika, naslov ulice v Mariboru in nato takoj: Jugoslavija. Izpuščena je Slovenija, kakor da bi bila Jugoslavija še vedno nekdanja centralistično urejena predvojna Jugoslavija, ne pa zveza republik, ki se skupno imenujejo Jugoslavija. Vsak uradni naslov oziroma navedba naslovov v takih revijah bi zato nujno moral vsebovati tudi ime republike, kjer izhaja, saj ne gre samo za neko upravno enoto, ampak za republiko, eno izmed republik oziroma narodov, iz katerih je sestavljena jugoslovanska zvezna skupnost. Še tembolj čudno je to, da zagreši tako napako revija, ki se ukvarja s študijem zgodovine in bi ji morali biti torej pojmi, kot so država, zvezna država, narod, itd. posebno blizu. Iz tega seveda lahko samo potegnemo zaključek, da se mnogi, tudi izobraženi Slovenci še vedno ne zavedajo pomena slovenske državnosti in avtonomnosti, da ne rečemo enakopravnosti po drugi svetovni vojni in v novi Jugoslaviji. Žal nam je, da moramo začeti s tako kritično pripombo takoj v začetku očne sicer izredno simpatične mariborske revije za zgodovino in narodopisje. Vendar pa se nam zdi to potrebno, ker se ta napaka pogosto pojavlja tudi pri raznih drugih slovenskih publikacijah. Pri tem pa bi morali biti Slovenci veseli in ponosni, da uživamo osnovne elemente lastne slovenske državnosti.

Na prvem mestu v reviji je objavljena razprava Toneta Kneza »Arheološke najdbe iz Laškega« (mišljene so samo antične najdbe, t. j. najdbe iz rimskega in predrimskega časa). Ker je celotni zvezek oz. publikacija posvečena mestecu Laško za 750-letnico, odkar je bilo prvič omenjeno kot trg, je naravno, da prinaša samo razprave, ki se tičejo Laškega. Tako sledijo Knezovi razpravi še številne druge, ki vse obravnavajo zgodovino kraja: razprava Miloša Rybáře »Laško gospostvo v dobi Babenberžanov«, Kajetana Gantarja »Sifridova pesem o vojvodu Leopoldu VI. Gesta ducis Leupoldi«, Jo-

s cerkvenega, ampak tudi s čisto zgodovinskega stališča, Boža Otorepca »Grb trga Laško«, Emilijana Cevca »Trije poznorenesančni in en baročni nagrobnik v Laškem«, Sergeja Vrišerja »Doneški k opusu kiparja Janeza Gregorja Božiča«, Jožeta Curka »O mestni podobi Laškega«. Iz te razprave naj navedemo samo naslednje stavke, ki razodevajo hvalevredno skrb za ohranitev kulturne zgodovinske podobe slovenskih mest, na primeru Laškega: »Naselbinske vedute, ki jih je komaj načel klasicizem in le deloma spremenila doba historičnih slogov in secesije, so se začele močnejše spreminjati pod vplivi moderne dobe, ki nastopa z novimi merili, sredstvi in potrebami. Iz tega se poraja aktualna kulturna naloga našega časa, kako ohraniti slikovite, miljejsko podčrtane vedute, ki so posebno pri manjših naselbinah še posebno zanimive kot dokumenti naše minule urbane kulture«. Jože Maček je prispeval razpravo »Upiranje podložnikov gosposčine Jurklošter proti prevedbi tlake v druge dajatve v letih 1783-1795«; nadalje najdemo v zborniku Emanuela Pertila razpravo »Pregled razvoja zdravstva v Laškem in njegovem okolišju«, ki kaže hudo zaostalost ljudstva v zdravstvenih zadevah še pred malo desetletji, in končno še razpravo Toma Korošca »Iz govorice laških rudarjev«.

Že omenjena Koropceva razprava o laškem gospostvu v srednjem veku prinaša med drugim številne podatke iz urbarjev, po katerih se da sklepati o socialni sestavi prebivalstva v laški okolici v srednjem veku, kar meče zanimivo luč na takratno slovensko zgodovino. Zanimivo je zlasti razmerje med takolimenovanimi župani in ostalim pre-

bivavstvom, ki se zdi zaradi velikega števila županov skoro anahronistično, če se ne upošteva nekkih novih zaključkov o slovenski zgodovini. Prav tako aktualna je že omenjena razprava Antona Ožingerja, arhivarja škofijskega arhiva v Mariboru, o dunajskih študentih iz Laškega od 14. do 16. stoletja, ki dokazuje, da je študiral na takratnih univerzah sorazmerno dosti mladeničev iz Laškega in da so si nekateri pridobili sloves. Zanimivo je, da so bili že tedaj v veljavi primki, ki so še danes značilni za tiste kraje, kot npr. Bernekar, Jamar, Lubš, oziroma Lubše, Pregel, Kos itd. Nekateri primki so prevedeni v latinščino ali nemščino. Ožingerjeva razprava o oblikovanju župnij v prafari Laško pa se nanaša na precej veliko ozemlje in nam pove marsikaj tudi o njegovi splošni in kulturni zgodovini, saj sta obe dejansko neločljivi. Pohvaliti je jezik v teh razpravah in v ostalih prispevkih. Zbornik je obilno ilustriran. Lahko rečemo, da spada med tiste solidne publikacije, ki molijo kot trdni otoki iz poplave današnjih publikacij in ki bodo ohranile trajno vrednost.

—O—

Stalno Slovensko Gledališče v Trstu
Zagrebska »Komedija« ponovno med nami!

JOSEPH STEIN

GOSLAČ NA STREHI

glasbena komedija povzeta po pripovedkah
Šolema Alejhema

Režiser VLADO ŠTEFANČIČ
Dirigent VESELJKO BAREŠIČ

v Kulturnem domu v Trstu: v petek, 16. marca ob 20.30; v soboto, 17. marca ob 20.30; v nedeljo, 18. marca ob 16. uri.

—O—

PRIPRAVA NA KRŠČANSKI ZAKON

V Marijanišču na Opčinah se bo v sredo, 21. marca, začel ob 20.15 tečaj o pripravi na krščanski zakon. Natančni spored predavanj je objavljen na vabilih, ki jih delijo v posameznih župnijah.

Izreden uspeh ansambla »Hanzija Artača« v Rimu

Za rimsko slovensko skupnost, in ne le zanjo, je bila dne 25. februarja prireditev ansambla Hanzija Artača, s koroško pesnico Milko Hartmanovo in prof. Jožkom Kovačičem, ki je celoten nastop režiral, nekaj edinstvenega.

Kljub gripi, ki razsaja v teh dneh po Rimu, kljub pustnemu veselju, ki je marsikoga potegnilo drugam, se je zbralo ob petih popoldne v lepi moderni dvorani, v Via Dalmazia 12, v Rimu, okrog tristo ljudi, da prisluhne slovenski, ali bolj točno rečeno, koroški melodiji in pesmim Milke Hartmanove.

Že po prvih zvokih harmonike je postalo vsakemu v dvorani do kraja jasno, da ima pred seboj ne le hrup glasbil in bolj ali manj uspelo vpitje, temveč čudovito ubrane glasove s samoniklimi melodijami, ki so presadile v italijansko prestolnico za dobri dve uri pristno koroško dušo.

In droben glas Milke Hartmanove, tako ubran po barvi, tako neomajen po vsebini, ko je poklanjala v dvorani prisotnim svojo umetniško ustvarjalnost, je zagrabil do kosti. Kakšna sila mladosti v tej sivolasi podobi! Kot bi govorila koroška zemlja s svojimi gozdovi, polji, travniki, jezери in gorami sama, skozi to krhko in vendar tako dragoceno piščal o svoji lepoti, o svojem bivanju in rasti, o sončnih in senčnih plateh svojih dni.

V dvorani so bili navzoči tudi Italijani, nekaj Poljakov, Hrvatov, špancev, med njimi univerzitetni profesorji s papeške mednarodne univerze Gregorijane in celo pet Rusov iz Leningrada.

Vsem, prav vsem, ki so bili v dvorani, je nastop koroških gostov izredno ugajal. To je potrjevalo tudi nepretrgano ploskanje med samo prireditvijo (bilo ga je toliko, da je izvajalce programa najbrž že motilo!). Seveda pa se je usul pravi plaz ploskanja šele, ko je utihnil poslednji zvok zadnje, in za mnoge najlepše pesmi na programu: »Nasvidenje«. Težko je reči, kako bi se stvar končala, če bi se ansambel ne uklonil publiki in ne bi izvedel takoj še ene točke izven programa.

Ansambel »Hanzija Artača« je poklonil Društvu Slomšek plošče koroških pesmi, pesniško zbirko Milke Hartmanove, lepo sliko ansambla in umetniško sliko nadebudnega domačega umetnika Alberta Krajgerja.

V imenu rimske slovenske skupnosti »Anton Martin Slomšek«, ki je organizirala nastop koroških ustvarjalcev v Rimu, se je gostom za ves njihov trud zahvalil njen predsednik, Ivan Rebernik, ki je med drugim tudi dejal: »Dokler bo rodila koroška zemlja sadove, kot ste vi naši gostje - buditelji narodne zavesti, se ni bati, da bi naš življenjski sili nasprotovanj. Vi in Vam podobni ste najboljši porok za to«.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, ulica Donizetti 3, bo v ponedeljek, 19. marca, predaval dr. Midio Susič na temo:

»PSIHOSOCIALNI IN SOCIOLINGVISTIČNI PROBLEMI BENEŠKIH SLOVENCEV«

Začetek ob 20.15.

žeta Koropca »Laško gospostvo v srednjem veku« — ta razprava je posebno zanimiva z zgodovinskega stališča in bomo o njej še spregovorili — Antona Ožingerja »Dunajski študenti iz Laškega od 14. do 16. stoletja« — tudi ta razprava je izredno aktualna, čeprav kratka, »Oblikovanje župnij v prafari Laško« istega avtorja, ki je zanimiva ne samo

Občni zbor Kmečke zveze v Trstu

Na svojem nedeljskem zasedanju v Kulturnem domu v Trstu so tudi slovenski kmetje in živinorejci s Tržaškega znova izrazili trdno odločenost, da v tem kritičnem trenutku za slovensko manjšino v Italijo ne stojijo ob strani dogajanja, ampak se dejavno vključijo v napore vseh manjšinskih organizacij pri reševanju vprašanj, ki tarejo vso našo skupnost. V debati rednega letnega občnega zbora Kmečke zveze, na katerem so z manjšimi neizogibnimi spremembami potrdili prejšnje vodstvene organe, je prišel namreč do izraza mimo ožje stanovske problematike tudi obsežen in razvejan razpon širše politične slike, v katero je ujet sedanji trenutek v obstoju našega življenja na Tržaškem in na splošno v vsej deželi.

Za skladen gospodarski razvoj v kmetijstvu je zlasti bistveno vprašanje ustreznega gospodarskega in teritorialnega načrtovanja, ki se mora odražati tako v deželni razvojni načrt kot pri uvajanju nove kmetijske gospodarske politike s conskim in področnim načrtovanjem. Na zboru so zato predvsem zavrnili tisti »vzvišeni odnos«, ki ga nekateri politiki in načrtovalci kažejo do kmečke problematike, ko pojmujejo teritorij zlasti kot »nedeljski park« za meščansko prebivalstvo. To pojmovanje ne upošteva dejavnosti, ki so se izoblikovale in ustalile v stoletjih. Prav tako ne upošteva možnosti za bodoči družbeni in gospodarski razvoj krajevnega kmečkega prebivalstva.

Od tod prevladovanje omejitvenih prvin v nedavno sprejetem deželnem urbanističnem načrtu. Istočasno pa daje to pojmovanje potuho najbolj nevzgojenim nedeljskim izletnikom, ki se pri iskanju oddiha v naravi ob praznikih in nedeljah velikokrat vedejo, kot da bi jim zakon dovoljeval poživžgati se na lastnino in trud naših kmetov.

V razpravi so bile večkrat tudi poudarjene neodtujljive pravice, ki jih imajo kmetovalci in živinorejci v občevarstvu z oblastmi in uradi. Ti morajo ustrezati dejanskim potrebam kmetov. Zato morajo v njih nujno biti prisotni ljudje, ki poznajo jezik uporabnikov. V javnih organih, ki odločajo o kmečki dejavnosti, pa je nujno potrebna tudi prisotnost primerne zastopstva kmetov.

To je toliko bolj pomembno danes, ko se z osimskim dogovorom odpirajo nove možnosti gospodarskega razvoja in sodelovanja. Ta razvoj bo nujno privedel do posegov na teritorij; tako pri postavljanju gospodarskih struktur kot pri gradnji infrastrukture ter različnih družbenih uslug. V vseh teh primerih bo prišlo do narodnostne škode. To škodo bo treba zmanjšati na najmanjšo možno mero, predvsem

pa morajo zanjo tako kmetje kot vsa manjšina dobiti trajno protivrednost.

Občni zbor tudi ni mogel mimo pojava, ki je v zadnjem času zadobil, zlasti v Trstu, pa tudi drugod po deželi, akutno obliko. V trenutku, ko je zaščita naše skupnosti končno stopila na pot italijanskega zakonodajnega postopka, se je v krogih, ki so že od nekdaj nestrpni do vsega slovenskega, ponovno oživila šovinistična gonja. Lahko rečemo, da je bil

moreči vtis, ki ga pušča to zoprno obujanje preteklosti, za katero smo upali, da že tone v pozabo, stalno predmet ogorčenih posegov govornikov.

Vsa ta tematika je prišla do izraza med obširno debato, h kateri so prispevala tudi zastopstva javnih uprav, manjšinskih organizacij, sindikatov ter sorodnih združenj iz Slovenije.

Glavne misli so povzete v sklepni resoluciji, ki so jo prisotni soglasno izglasovali. Gre torej za pomemben dokument, ki govori o trdni odločenosti naših kmetov, da si sami krojijo lastno usodo.

Khomeini spada...

(Nadaljevanje s 3. strani)

le ob redkih priložnostih maso, ki je štela na desettisoče ljudi. Toda Iran ima 40 milijonov prebivalcev in te mase predstavljajo, enako kot demonstracije levih ali desnih skrajnežev v Italiji, najbrž le majhen odstotek prebivalstva. Pač pa je nekdo znal spretno manevrirati s temi desettisoči in jih napihovati ter nagnati na ceste, tako da se je zdelo, da predstavljajo voljo iranskega naroda. Šah je bil druga plat medalje: bil je diktator, zatiral je politično svobodo, onemogočal je svobodne volitve, in tako je onemogočil delovanje prav tistim strankam, ki so bile za svobodo in demokracijo in ki bi bile mogle postati najmočnejši branik pred Khomeinijevim fanatičnim in nazadnjaškim lažnoverskim fanatizmom. Ponovila se je zakonitost, da je možno izvesti totalitarno revolucijo ali demagoško prekucijo samo tam, kjer so demokratične stranke in vsi resnično svobodoljubni elementi odrinjeni od oblasti, nazadnje pa se izkaže, da so bili režimi, ki so zatirali svobodo, v resnici šibki in da so bili dejansko oni tisti, ki so prvi oslabili odpor ljudstva proti totalitarni tiraniji in

ji s tem olajšali prihod na oblast, čeprav ne hote. Iran je samo potrdil to zgodovinsko zakonitost.

Zenske so prve žrtve, če izvajamo barbarsko maščevanje Khomeinija in njegovih tolpa nad vojaki in policisti ter uradniki prejšnjega režima. Toda kdor danes odreja ženskam enakopravnost, svobodo in celo človeško dostojanstvo, dokazuje s tem, da je slep in nor. In to velja za Khomeinija. Zato si je lahko predstavljati, da tak človek ni sposoben za narodnega voditelja, za voditelja moderne države, in da zato njegova diktatura ne bo dolgo trajala. Pričakovati pa je, da bodo skušali izkoristiti to stanje skrajno levi elementi, ki bodo vrgli med ljudstvo nova bojna gesla in iskali pomoč pri Sovjetski zvezi.

—o—

Na Dunaju so zaključili drugo konferenco o gospodarskem sodelovanju med Vzhodom in Zahodom. Prva konferenca je bila v avstrijski prestolnici leta 1974.

Glasovanje o proračunu v občini Devin - Nabrežina

(nadaljevanje s 4. strani)

da izdelajo podrobne načrte za naravni razvoj kraških vasi, kjer danes niti domačini ne morejo zidati. SSK se je vedno borila, da se doseže rešitev tega vprašanja, a je zlasti pri deželni upravi naletela na gluha ušesa.

Drugi del svojega govora je predstavnik SSK posvetil delovanju krajevnih svetov. Ugotovil je, da se teh uprava poslužuje le, kadar je treba kriti odločitve odbora, ki bi lahko naleteli pri prizadetem prebivalstvu na odpor. Ko pa je treba zares o nečem odločiti, tedaj sedanji odbor rad pozabi na te organe in jih postavi pred izvršena dejstva. Posledica tega je nezadovoljstvo samih krajevnih svetovalcev, ki se je pokazala z mnogimi odstopi tudi samih predsednikov ali podpredsednikov. SSK se je vedno zavzemala za tako politiko, kjer naj domačini sami odločajo o zadevah, ki se jih tičejo. Če bi se to upoštevalo, uprava ne bi sprejela takih demagoških sklepov, kot sta izgradnja sesljanskega nogometnega igrišča z le par milijoni na razpolago in izgradnja kulturnega doma v Nabrežini s približno 150 milijoni. To je zgolj prah v oči, saj je vsem jas-

no, da se s takimi vsotami ne more narediti ničesar. Zlasti je zanimivo dejstvo, da se uprava protivi nameniti vsoto 120 milijonov, ki jo je dobila kot odškodnino za ekološko škodo ob prehodu bencinovoda skozi vasi, tistim vasem, ki so že toliko zastony žrtvovali. Nadalje je Terčon zahteval, da se zasliši prizadete tudi za razširitev pokopališč v Sesljanu in zlasti v Nabrežini, kjer zaradi neposredne bližine hiš lahko nastanejo hudi problemi, katerim se pravočasno lahko izognemo.

Ob koncu je predstavnik SSK ugotovil, da se je z županovim govorom neposredno pred glasovanjem spremenilo marsikatero stališče uprave do Slovencev, in sicer nam na bolje, saj je župan naglasil, da sprejema najvažnejše zahteve SSK. »Na žalost je to stališče izsiljeno in ne vemo, če uprava resnično misli to tudi izpeljati, je trdil Terčon, istočasno pa se zavedamo, da ni nikake alternative tej koaliciji, zlasti zaradi zaprtosti KD do naših problemov. Zato je torej SSK sklenila, da s svojim zadržanjem ob glasovanju prepreči komisarsko upravo.«

n k

Deveti zamejski festival...

(Nadaljevanje s 5 strani)

ČLEN št. 8: Ansambli so dolžni poslati:

1. notno gradivo v enem izvodu;
2. tekst besedil in kratko zgodovino ansambla;
3. izpopolnjeno priloženo tiskovino »prijavo« v dveh izvodih;
4. dvojezično tiskovino pa v treh izvodih.

ČLEN št. 9: Ansambli so dolžni sporočiti organizaciji vsako spremembo v ansamblu (bivališče, sprememba članov v ansamblu itd.).

ČLEN št. 10: Dopustitev morebitnega snemanja Radiotelevizije.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 42 OOOOO

Avgust si je začel zopet glavo beliti, snovati načrte in jih zametati, premišljati pot, kako bi zaslužil kaj denarja, in nazadnje se je ustavil zopet pri mornarskem življenju. V zadregi ni bil, tega si Edevart ne sme misliti, človek, kakršen je on, dobi vsak čas službo na ladji, le nič skrbi. Toda biti mora na pravem morju, ne pa na Balt-skem morju, za to bo že skrbel! Ali bi mu Edevart mogel posoditi nekoliko tolarjev? Kajti hotel je v Bergen, da bi se ogledal za kakšno službo na ladji.

Nekaj tolarjev? Seveda. Pa kaj si ni hotel najti službe tukaj v Trondhjemu?

Že, morda. Sicer pa je hotel iti Avgust najprej na kopno in poskusiti, če bi našel čez zimo službo na kaki kmetiji. To je bil zadnji načrt.

Velike spremembe pri Knoffu. Edevart je pristal z jahto ob velikanskem zidanem nabrežju z žerjavi in stroji in železniškimi tiri do obeh skladišč. Mrgolelo je še ljudi in konj, silen okretni žerjav je dvigal iz jachte po tucat vreč moke hkrati, in ljudje so se kar smejali, tako je bilo to lahko in tako hitro je šlo.

Knoff je prišel k jahti, pokimal Edevartu in bil prijazen, a bil je kakor po navadi zelo zaposlen in je dajal povelja vsem svojim ljudem: »Zvij to vrv! Odvali vse te sode, semkaj pride cela gora blaga iz jachte!« Obrnil se je k Edevartu in vprašal: »Ali si no-coj ponoči srečal galeaso? Ne? Torej ni šla mimo. Pa tudi nič ne slutiš, kje je? Prej-kone je še pri sušilu.«

»To ni docela neverjetno,« je odgovoril Edevart, »na severu so bile še vse ladje pri sušilih, ko sem se jaz odpeljal!«

Razganjal ga je ponos, kajti spoznal je po šefovem tonu, da se stari ladjar Norem ne bi bil smel dati prehiteti začetniku, dečku.

»V Trondhjemu si imel neprijetnost,« je rekel Knoff. »Ali jaz sem temu ljubemu trgovcu že posvetil! Lahko bi bil dobil veliko naročilo, pa se je tako vedel, da sem šel naravnost k drugemu trgovcu. In pri dru-gem ni bilo pač nič zaprek?«

»Ne, kje neki!« se je zasmel Edevart. »Klanjal se mi je, da bi si bil skoraj hrbet zlomil.«

Edevart je hitro opazil, da si te šale ne bi bil smel dovoliti, šef je namršil obrvi in vprašal: »Koliko kosov imaš?«

»Sedem in trideset. Poleg dvesto vreč moke.«

»In koliko mož imaš?«

»Dva moža. S severa sta.«

»Izplačaj ju in pošlji ju domov. Če pa hočeta ostati tu in se razgledati po velikem tržišču, tudi lahko. Kadar blago izkrcaš, si za danes prost, jutri pa mi prinesi račune in blagajno.«

Knoff je odšel.

Sicer se je pa šef samo ustil in koračil. Edevart se je vrnil z dolgega in težkega pohoda, danes se ne bi bil dotaknil dela, tudi da mu je bilo zapovedano, hotel se je pokazati znancem in malo uživati spoštovanje, ki ga morajo čutiti pred njegovim znamenitim ladjarskim dejanjem. In blagajna? Mar pričakuje šef pri njem kaj denarja?

Nekoliko šilingov je že še ostalo, ali blagajna — kaj še!

Obračunal je s Teodorjem in Ezrom, oba sta hotela ostati do jutri in spati na ladji. Edevart je izkrcaval, govoril z znanci, šel na breg in gledal zidarje in druge ljudi, ki so gradili nabrežje. Zdaj je bilo treba končati samo še eno krilo, zidarji so peli, ko so vzdigovali velike skale, bilo je skoraj kakor kadar pojo pri razpenjanju jader, bilo je veselo, samo življenje in radost. Kljub temu Edevart ni mogel prezreti, kako je pri Knoffovih stalnih uslužbencih volja nekam plahnela, opazil je nekako skrito potlačeno-st. Skladiščni mojster se je plaho ozrl in dejal: »Da, tukaj se je dosti izpremenilo, odkar si odšel!« Toda stresal je sivo glavo. Nekak mlajši mož je odgovoril na to: »Se bo že kako predejal!« Skladiščni mojster je menil: »Da, vam mladim, ki se odpravljate v Ameriko, seveda ni sile. Jaz pa sem za to prestar.«

Edevart je stopil k sodarjem in je napel pogovor. Sodar ni imel kaj delati, malce se je ukvarjal na svoji krpi zemlje. »Da, tukaj se je dosti izpremenilo!« je rekel tudi sodar. »Sam Bog vedi, ali kaže vse to na najboljše! Ali nočeš v hišo?«

»Saj te samo zadržujem?«

Sodar se je nasmehnil: »Od mojega vélikega gospodarstva? O ne. Drugega dela pa nimam več, sodarstvo počiva.«

»Počiva?«

»Tukaj vse počiva, čolnarna tudi počiva, ljudje kanijo v Ameriko. Kmalu preneha tu-di pekarna.«

»Ne, saj sem pripeljal dvesto vreč moke,« je rekel Edevart.

»No, potem bo pa še nekaj časa pekel, nato pa preneha. Za to ni treba samo moke, ampak tudi denarja za mezde. Hišni učitelj je odpotoval.«

Seveda se je Edevartu zjasnilo, da je Knoff v preglavicah, njegov drzni obraz na nabrežju je bila hlinjena samozavest. »Zdaj ima nabrežje,« je rekel sodar, »kaj naj počne z njim? Ogromno zidano nabrežje s stroji in pripravi, v trenutku moreš vkrcati in izkrcati, samo parniki ne prihajajo.« Kaj neki misli Edevart, da stane nabrežje? »Ne-znansko! Le premisli si vso zidavo od začetka do zdaj, velika izplačila v gotovini vsako soboto! Knoffov obrat je bil tak, da je imel mnogo panog, in da je ena panoga pomagala drugi, kadar je bilo treba. Ali tako velikih izdatkov v gotovem denarju vse poletje Knoffova trgovina ne vzdrži, tega je bilo pričakovati.«

»Odkod pa ima denar?«

»Tega ne vem. Posojilo? Hipoteka? Žalostno je pomisliti. In jaz trdim in trdim eno: kaj za božji svet naj začne z nabrežjem? To je bilo samo bahaštvo in hlastavost, hotel je privabiti redne parnike, pa jih le ne dobi.«

»Ne dobi jih?«

»Ne dobi. Zakaj zdaj je zgradilo tudi pristajališče svoje nabrežje.«

»Ni mogoče!«

»Toliko da smo prav začeli z zidanjem, so se že tudi tam začeli gibati. In tem to ni takšna reč, ti imajo staro nahranjeno premoženje in lahko utrpe, in vrhu tega so

gradili iz lesa, iz debel, in to ne stane toli-ko. Da so utrdili nasip, so kupili še del sta-rih tirnic od železnice in plačali zanje sa-mo, kar je bilo vredno železo. O, to so spretni in previdni ljudje, ti se ne prena-penjajo, njihovo nabrežje je že zdavna go-tovo, samo za osmino našega ga je, pa to jim zadošča, parniki pristajajo pri njih.«

»Ali razumeš,« je vprašal Edevart, »da nočejo premestiti postajališča tu sem? Saj tukaj bi moralo biti?«

»Ne, dokler ima družba tega ravnatelja... Sicer pa je menda zato, ker ne marajo Knof-fa. Ne, ne marajo ga, preošaben je, smeje se jim. Kajpak, postajališče bi moralo biti tukaj, in to vsi vedo: velik, živahen kraj in gosto naseljene srenje na tri strani. Pa nič ne koristi o tem govoriti. In dokler ima plovbna družba tega ravnatelja — zakaj ne-koč je bil razžaljen, Knoff se mu je baje pred davnimi časi pri velikem shodu sme-jal —«

Sodar je nazadnje namignil, da bo naj-brž moral kmalu odtod. Pa ne sam rad; tu-kaj je bil toliko let, ima svojo hišo in koš-ček njive ... »Kaj sem že hotel reči: z Dop-pena so bili tukaj in so izpraševali po tebi.«

»Tisti prismojenec, ali je bil spet pijan?«

»Bila je žena. Slišal sem, da hočejo poskusiti in se izseliti v Ameriko. Bila sta pri Knoffu, prosila sta ga, naj jima da za pot, in mu ponudila v jamstvo svojo kme-tijico, pa Knoff ima več ko preveč oprav-ka s samim seboj.«

»Da, pa kaj je hotela v tej stvari od mene?«

»Tega ne vem.«

Edevart je odšel od sodarja globoko zamišljen: bilo je vprašanje, ali bo Knoff mogel z njim obračunati in ga izplačati! Knoffove težave so torej vendarle resne, to nesrečno nabrežje ga je ugonobilo. Ede-vart je prišepnil Knoffu to misel z nabrež-jem, in čeprav ni pričakoval za to naravnost priznanja, bi si bil vendar lahko malo štel v čast, zdaj si ni upal o tem niti govoriti. Ljudje, ki so bili pahnjani v revščino, bi bili zaradi tega planili po njem. Bilo je kar stra-hotno, da bi le že bil spet srečno odtod!

Srečal je hišno gospodično Ellingseno-vo, nekakšno svojo nevesto, modrooko, ži-vahno deklico, s katero si je bil nekoliko-krat prav dober prijatelj; bila je edina ve-sela in čila v kraju, govorila je in se sme-jala in izražala s toplimi besedami svoje za-čudenje nad njegovim junaškim dejanjem: da je to zmogel! Da se je vrnil živ in zdrav! In šef sam ga je minuli teden pri kosilu pohvalil. Edevartu ni bilo neprijetno to sli-šati, in ko je stopil kmalu nato v pekarno, je na glas zakričal svojemu prejšnje-mu sostanovalcu: »Tako je prav, le čvrsto naprej, pripeljal sem ti dvesto vreč moke!«

»No, to bo držalo nekaj časa,« je odgo-voril pek čemerno. Da, tudi pek se je če-meril, znižali so mu plačo in obetala se mu je brezposelnost. Bil je namenjen že konec tega tedna v Trondhjem, da bi se za čim ozrl, vrag ostani na palubi do trenutka, da se barka potopi! (Dalje)

—o—

DAROV IN PRISPEVKI

Zinka in Marta Požar darujeta L. 12.000 v ti-skovni sklad.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151